

Kaip užtikrinti geresnę ES piliečių sveikatą ateityje

Sveikatos apsaugos klausimą įvardiju pirmiausia kaip Europos Sąjungos (ES) šalių narių atsakomybės sritį. Tačiau būtent Europos Parlamentas (EP) kartu su kitomis atsakingomis ES institucijomis gali duoti impulsą, padedantį šalims narėms siekti efektyvesnės sveikatos sistemos plėtros Europoje. Šiandien, įpusėjus EP kadencijai, norėčiau apžvelgti svarbiausias EP iniciatyvas ir darbus, formuojant bendrą ES lygmens visuomenės sveikatos politiką, susijusią su pagrindiniais ES tikslais – ekonomikos augimu, konkurencingumu ir socialine gerove.

Dr. Jolanta Dičkutė,

Europos Parlamento narė,
Liberalų ir demokratų aljansas už Europą

Vasario 1 d. Aplinkos, visuomenės sveikatos ir maisto saugos (ENVI) komitetas patvirtino teisėkūros rezoliucijos projektą dėl Europos Komisijos (EK) pasiūlymo įsteigti Bendruomenės veiksmų programą sveikatos srityje 2007–2013 m. Aš palaikiau nuomonę, kad ši programa turi būti padalyta į dvi atskiras – sveikatos ir vartotojų apsaugos, nes tai yra du skirtingos prigimties dalykai. EP pasiūlė sveikatos apsaugai skirti daugiau lėšų ir paragino išplėsti ES sveikatos programos tikslus. Daugelio europarlamentarų nuomone, programa turėtų skatinti sveikatos apsaugos kokybę, skaidresnes sveikatos apsaugos sistemas, vienodesnes sveikatos priežiūros galimybes ES šalyse ir pacientų mobilumą.

Ieškoti geriausių sprendimų

Dabar opiausias Lietuvos sveikatos ir sveikatos politikos problemos yra būdingos daugy-

mai naujųjų ES narių. Buvusios nacionalinio lygmens sveikatos srities problemos atskirose šalyse tapo visos ES rūpesčiu, todėl šiandien itin svarbu aktyviai bendradarbiauti įvairiais lygmenimis, ieškant geriausių sprendimų ir jų įgyvendinimo būdų.

2005 m. vasario 1 d. Briuselyje inicijavau apvaliojo stalo diskusiją, skirtą aptarti ES sveikatos srities problemas. Tada akcentavau keletą pagrindinių principų, kuriais remiantis būtų galima užtikrinti sėkmingą ES sveikatos politikos plėtrą ateityje: tinkamą ligų ir priklausomybių profilaktiką, geresnį gyvenimo ir darbo sąlygų siekimą, sveikatos, kaip visų socialinių partnerių bendros atsakomybės, suvokimą ir pastangas įtraukti visuomenę į diskusiją apie sveikatos sistemos plėtrą.

2005 m. balandžio 28 d. EP priėmė rezoliuciją, kurioje numatomos ES šalių sveikatos priežiūros sistemų tobulinimo gairės. Nors sveikatos priežiūra iki šiol buvo ES šalių narių kompetencijos sritis, pastaruoju metu šalių sveikatos priežiūros sistemoms iškyla tarptautinio masto iššūkiai: naujų technologijų raida, gyvento-

Diskusijoje, kurią organizavo EP narė dr. Jolanta Dičkutė, apie Europos sveikatos tyrimų padėtį ir prioritetus kalbėjo buvęs Lietuvos sveikatos apsaugos ministras prof. Zilvinas Padaiga.

jų senėjimas, vidutinio medicinos darbuotojų amžiaus didėjimas (ypač ES šalyse naujokėse) bei didėjantis gyventojų mobilumas. EK siūlymu, ES turėtų palaikyti nacionalinių sveikatos priežiūros sistemų plėtrą remdamasi „atviru koordinavimo metodu“: šalių vyriausybėms tektų didžiausia atsakomybė už sveikatos priežiūrą, o ES nustatytų bendro pobūdžio tikslus ir kontroliuotų jų įgyvendinimą.

EP savo rezoliucijoje numatė 3 svarbiausius siekius. Pirmia, sveikatos priežiūra turi būti prieinama žmogui, neatsižvelgiant į jo pajamas ar socialinę padėtį. Antra, paslaugos turi būti kokybiškos. Trečia, sveikatos priežiūros sistema turi būti tvari ir išsilaikyti iš gaunamų pajamų.

Siekiant užtikrinti sveikatos paslaugų prieinamumą, šalys raginamos sutrumpinti laukimo laiką. Taip pat siūloma sumažinti regioninius sveikatos paslaugų prieinamumo skirtumus. Pacientas turi turėti teisę laisvai ir

nevaržomai pasirinkti sveikatos priežiūros paslaugas bet kurioje ES šalyje. Siekiant pagerinti paslaugų kokybę, EP ragina visai skatinti medicinos išsilavinimą, profesinį medikų mokymą ir jų kvalifikacijos kėlimą. Taip pat siūloma remti sveikatos priežiūros srities mokslo tyrimus ir aiškiau apibrėžti pacientų teises.

Bendradarbiauti atliekant tyrimus

Šių metų kovo 7 d. Briuselyje mano iniciatyva įvyko apvaliojo stalo diskusija apie Europos sveikatos tyrimų padėtį ir prioritetus. Įpusėjus deryboms dėl vadinamosios septintosios mokslo tyrimų pagrindų programos, šios diskusijos dalyviai kritikavo išsamių diskusijų apie ES sveikatos tyrimų ir sveikatos apsaugos prioritetų ateityje stygių. Iš tiesų, ES institucijos neturėtų mažinti naujojoje programoje numatytų lėšų sveikatos tyrimams, juk niekas neabejoja, kad sveikata yra

vienas svarbiausių dalykų Europos piliečiams.

Susitikimo dalyviai vienbalsiai pritarė kvietimui aktyviau palaikyti veiksmus, kurie tiesiogiai susiję su didžiausiais sveikatos poreikiais ir grėsme Europoje. Pasak kai kurių pasisakiusių, reikėtų toliau remti medicinos sritį, kur nepakanka tyrimų nacionaliniu lygmeniu. Ne mažiau dėmesio skirti labiausiai paplitusių ir brangiausiai visuomenei kainuojančių ligų tyrimams, taip pat neįgalumo problemoms, kurios iš esmės lemia Europos konkurencingumą. Šioje diskusijoje dalyvavęs buvęs Lietuvos sveikatos apsaugos ministras prof. Zilvinas Padaiga akcentavo bendradarbiavimo svarbą Europos lygmeniu. Pasak jo, daugelio ligų tyrimai Europoje buvo itin fragmentiški, nebuvo plataus tarptautinio bendradarbiavimo. Būtent todėl, pasak profesoriaus, europinio lygio bendradarbiavimas yra būtinas, kad daugelyje medicinos sričių pasiektume laimėjimų.

Internetas mūsų visuomenėje jau tapo kasdiene darbo priemone. Kasdien peržvelgiame savo elektroninį paštą ir tarp atsiųstų laiškų išvystame nežinomo adresato reklamą, informaciją, kurią vadiname elektroninio pašto šiukšlėmis arba „spamu“. Išvalome pašto dėžutę ir manome, kad tokiu būdu apsisaugome nuo virusų. Lietuvos Respublikos įstatymai skelbia, kad kiekvienas turime teisę į privatumą ir asmeninės informacijos apsaugą, tačiau ar iš tiesų taip yra?

Šarūnas Birutis,

Europos Parlamento narys,
Liberalų ir demokratų aljansas už Europą

Elektroninio pašto šiukšlių ir šnipų (spyware) knibždėte

knibžda internete. Jie šiurkščiai pažeidinėja mūsų teises. Mums nežinant surenka informaciją apie mūsų naršymą internete, t. y. kokius puslapius dažniausiai lankome, kiek laiko būname prisijungę prie interneto, taip pat renka informaciją apie naudojamo kompiuterio parametrus. Norėdamas išsamiau pailiustruoti problemos mastą, pasitelksiu skaičius: ES kibernetinėje erdvėje elektroninės šiukšlės užima nuo 54 proc. iki 85 proc. elektroniniu paštu gaunamos informacijos.

Saugaus interneto problemas aktyviai stengiamasi spręsti Europos Sąjungos (ES) mastu. Pasukutinę lapkričio savaitę gavome

Virtuali grėsmė irgi pavojinga

pranešimą iš Europos Komisijos (EK) – Informacinės visuomenės komisarė Viviane Reding paragino valstybes nares aktyviau kovoti su „spamu“ ir elektroniniais šnipais. Komisarė teigia, kad ES informaciniai tinklai yra nuolat atakuojami nepageidaujama elektronine informacija. Komisija parengė naują komunikatą šia tema. Dokumente minima, kad teisinės priemonės problemos sprendimui yra apibrėžtos jau 2002 m. parengtoje ePrivatumo direktyvoje (IP/03/1015), tačiau ne visos ES narės ją įgyvendina. Naujame komunikate pabrėžiama, kad saugaus interneto problema yra vienas aktualiausių politinės darbotvarkės klausimų, valstybės narės yra kviečiamos stiprinti nacionalinius veiksmus sprendžiant šią problemą. Savo ruožtu EK kitais metais rengiasi teikti pasiūlymus, kaip užtikrinti virtualios erdvės privatumą ir saugumą ES.

Manau, sutiksime, kad internetas yra puiki vieta ugdyti vaikų žingeidumą, tačiau kibernetinėje erdvėje yra nemažai vietų, kurios vis dėlto netinkamos vaikams.

Gruodžio pradžioje Europos Parlamente (EP) vyko Tarptautinio vaikų saugumo agentūros renginys, kuriame atkreiptas dėmesys į pažeidžiamiausio visuomenės sluoksnio – vaikų ir paauglių saugumą internete. Siekdami apsaugoti vaikus nuo žalingo virtualios erdvės poveikio, turime stengtis apriboti jų galimybes patekti į tinklalapius, netinkamus vaikams ar paaugliams. Jiems taip pat svarbu paaiškinti, kad elektroniniu paštu gauta informacija iš nepažįstamų asmenų būna užkrėsta virusu, kuris gali sunaikinti visą informaciją kompiuteryje. Ne paslaptis, kad dauguma vaikų ir paauglių naudojasi tiesioginiais pokalbiais internetu (chat). Tėvai turėtų jiems paaiškinti, kad žmonės,

sutikti internete, gali būti visai ne tokie, kokiais apsimeta. Atrodančios „nekaltos“ pažintys gali turėti nenumatytų padarinių.

EK 1999 m. pasiūlė saugaus interneto programą „Saugusnis internetas“. Tai programa, skirta atkreipti visuomenės dėmesį į internete esančią nelegalią ir žalingą informaciją, susijusią su įstatymų numatytais pažeidimais: pornografija, pedofilija, rasizmu, ksenofobija. Šioje programoje daug dėmesio skiriama vaikams ir paaugliams. 2005 m. Lietuvoje EK iniciatyvą pradėjo įgyvendinti „Bitė Lietuva“, Švietimo ir mokslo ministerija bei Socialinių ir psichologinių paslaugų centras. Džiaugiuosi, kad mūsų šalis yra aktyvi saugaus interneto programoje. Tęskime gerą iniciatyvą, įdiegdami jas į savo šeimą. Prevencinės priemonės namų erdvėje padės ateityje apsaugoti vaikus nuo tykančios grėsmės virtualioje erdvėje.